

κατάλληλα πρὸς κτηνοτροφίαν. Ἡ φιλοπονία τοῦ ἀνθρώπου συντείνει πολὺ εἰς τὸ νὰ καθιστάνῃ καρποφόρον τὸ χῶμα. Ὅπουδῆποτε ὑπάρχει διάστημα γῆς εἴκοσι τετραγωνικῶν ποδῶν, σπείρεται κέγχρος καὶ ἄλλα εἶδη, καὶ ἐπὶ τῶν κατωφερειῶν, ὅπου εὐκόλως κατασύρουσι τὸ χῶμα αἱ βροχαί, κατασκευάζονται ἀναχώματα πρὸς ἐξομάλυνσιν τοῦ ἐδάφους. Ἐνταῦθα ἀκμάζουσιν ἡ ἀμπελος καὶ ἡ συκάμινος, ἡ συκῆ, καὶ ἄλλα διάφορα καρποφόρα δένδρα, ποτιζόμενα δι' αὐλάκων, αἵτινες ἀγρῶσι τὸ ὕδωρ ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. Πανταχοῦ τοῦ Λιβάνου, ἐν ἐνὶ λόγῳ, βλέπει τις σημεῖα ἐπιμελοῦς καλλιτεργείας, καὶ τερπνὰ μαρτύρια λιτῆς εὐζωίας.

Ἡ πρωτεύουσα τῶν Δρούσων, Δεῖρ-Ἑλ-Καμάρ, εἶναι τοποθετημένη ἐν ὥρᾳ κοιλάδι, κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Λιβάνου, ὅπου τὸ ὄρος κλίνει πρὸς τὴν Μεσόγειον· ἀρίσταται δὲ τῆς παραλίας ὡς ἐννέα ὥρων ὁρόμον, νοτιοανατολικῶς τῆς Βηρυτοῦ. Περιέχει 700 ἢ 800 οἴκους, καὶ ὁμοιάζει Ἰταλικὴν κωμόπολιν δευτέρου βαθμοῦ. Αἱ οἰκίαι εἶναι κατεσκευασμέναι ἀπὸ λάσπην, ἐκάστη δὲ οἰκογένεια κατέχει ἐν ἡ τὸ πολὺ δύο δωμάτια. Οἱ κάτοικοι διάγουσι τὸν βίον ἐν ἀνέσει, ἀλλὰ δὲν εἶναι πλούσιοι. Εἰς τινὰ μέρη τῆς χώρας τῶν Δρούσων, αἱ οἰκίαι κτίζονται ὅλως διόλου ἀπὸ ἀκατεργάστους λίθους, χωρὶς οὔτε κομμάτιον ξύλου. Αἱ εἰς Δεῖρ-Ἑλ-Καμάρ ὀλίγον ἀρμόζουσιν εἰς τὴν ψυχρὰν καὶ βροχερὰν ὥραν τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ἐνταῦθα ἐμποροῦμεν νὰ προσθέσωμεν τὸν ἐπόμενον πίνακα τῶν κατοίκων τῆς Συρίας, διηρημένων κατὰ θρησκείας·

Μουσουλμάνοι	565,000
Γραικοὶ Ὀρθόδοξοι	240,000
Μαρονῖται	180,000
Γραικοὶ Παπισταὶ	40,000
Δρούσοι	100,000
Ἰουδαῖοι	30,000
Μεταουαλῆδες	25,000
Ἀνσαιρηδες καὶ Ἰσμηληδες	200,000
Ἀρμένιοι καὶ ἄλλαι αἱρέσεις	20,000

1400,000

Οἱ Ἀνσαιρηδες καὶ οἱ Ἰσμηληδες δὲν προσβεβύουσιν οὔτε τὸν Μωαμεθανισμόν, οὔτε τὸν Χριστιανισμόν· κατοικοῦσι δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν τῆς Τριπόλεως μεγάλην καὶ καρποφόρον χώραν, ἐκτεινόμενοι ἐπὶ ὀρέων τε καὶ πεδιάδων. Οἱ Ἰσμηληδες εἶναι ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν, κατοικοῦντες ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἀνσαιρηδων· νομίζονται δὲ λείψαγα τῶν Ἀσασσίων, περὶ ὧν ἴδε Ἀποθ. Τόμ. δ'. Σελ. 29—31, 37—38.

Οἱ Μεταουαλῆδες εἶναι Σιῖται, ἡ ὁπαδοὶ τοῦ Ἀλῆ·

τούτων ἡ αἵρεσις εἶναι ἀσήμαντος εἰς τὴν Συρίαν, παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἄλλην Μουσουλμανικὴν αἵρεσιν, τοῦ Σουννίτας ἡ ὁπαδὸς τοῦ Ὁμάρ. (Ἰδε Σημείωσιν εἰς Σελ. 44 τοῦ παρόντος Ἀριθμοῦ.)

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.

[Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰδε σελ. 17—20.]

Ἡ ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ, ἥτοι τὸ ἀρχαῖον Κεκρόπιον φρούριον, εἶναι βράχος ἀποτόμως ἀνυψούμενος ἐκ τῆς πεδιάδος, φύσει κρημνώδεις ἔχων τὰς πλευράς, ἐκτὸς κατὰ τὴν πρὸς δυσμὰς ἄκρην· τὸ μέγιστον μῆκος αὐτοῦ εἶναι περίπου 1200, τὸ δὲ μέγιστον πλάτος περίπου 550 ποδῶν. Πρὶν δὲ συντόμως περιγράψωμεν τὰς οἰκοδομὰς, τὰς ἐπὶ τοῦ ἰσοπέδου τῆς Ακροπόλεως, πρέπει νὰ σημειώσωμεν τὰς ἀμέσως περὶ τὴν βάσιν αὐτῆς τοποθετημένας.

Κατὰ τὴν βάσιν, πρὸς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν, νοτίως ἐκ τῆς νομιζομένης τοποθεσίας τοῦ Πρυτανείου, πιθανὸν ὅτι ἐξετείνετο ἡ ὁδὸς ἡ παρὰ τοῦ Πausανίου καλουμένη Τρίποδες (Α. 20). Ἡ ὁδὸς ἡ συνοικία αὕτη ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τινων ναῶν ἢ οἰκοδομῶν, ἐφ' ὧν ἴσταντο τρίποδες, πρὸς ἀνάμνησιν τῶν νικῶν ὅσας εἶχον κερδήσειν οἱ χορηγοὶ ἐν τῷ γειτονικῷ θεάτρῳ. Τὸ μέγα Διονυσιακὸν θέατρον, ὁ τόπος τῶν δραματικῶν παραστάσεων, ἔκειτο ἐπὶ τῆς μεσημβρινοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς Ακροπόλεως· τὸ ἐνδότερον κύρτωμα ἦτο λελατομημένον ἐν τῇ πέτρᾳ, τὸ δὲ μέρος τὸ εἰς τὴν πεδιάδα ἐξέχον ἦτο χτιστόν. «Ἐν δὲ τῇ κορυφῇ τοῦ θεάτρου,» λέγει ὁ Πausανίας, «σπήλαιόν ἐστιν ἐν ταῖς πέτραις ὑπὸ τὴν Ακρόπολιν.» (Πaus. Α. 21.) Τὸ σπήλαιον τοῦτο ὁ Θράσυλλος, νικηφόρος τις χορηγός, μετέτρεψεν εἰς ναῖσκον (π. Χρ. 320.) Γενναῖόν τι καθήμενον σχῆμα, κολοσσαίου μεγέθους, τὴν σήμερον κοινῶς καλούμενον τὸ ἄγαλμα τοῦ Διονύσου, τεθειμένον δὲ ποτε ἐπὶ τῆς στεφάνης τοῦ ναΐσκου, εὑρίσκεται νῦν εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον. Χαλκοῦν τι νόμισμα, ὡσαύτως ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ, παριστάνει τὸ ἐνδότερον τοῦ θεάτρου, εἰκονίζον διακεκριμένως τὰς ἐδρας τῶν θεατῶν, ὁμοῦ καὶ τὰ σπήλαια (διότι ὑπάρχουσι διάφορα) τὰ ὑπὸ τὸ νότιον τεῖχος τῆς Ακροπόλεως· ὑπεράνω δὲ τούτων δεικνύει ἀνυψούμενον τὸν Παρθενῶνα, καὶ ἄλλας οἰκοδομὰς ἰσταμένας ἐπὶ τοῦ ἰσοπέδου τοῦ βράχου.

Αἱ διαστάσεις τοῦ θεάτρου τούτου εἶναι μὲν ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῶσι τὴν σήμερον· ἀλλ' ἀσφαλῶς ἐμποροῦμεν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἦτον εὐρυχωρότατον. Ὁ Δικαίάρχος ἀναφέρει μετὰ θαυμασμοῦ τὴν καλλονὴν του.

Πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς Ἀκροπόλεως εὐρίσκειται ἡ τοποθεσία τοῦ ᾠδείου, ἢ τοῦ Μουσικοῦ Θεάτρου Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, ὅστις ὠνόμασεν αὐτὸ τὸ Θέατρον τῆς Ῥηγίλλης, εἰς μνήμην τῆς ἀποθανούσης συζύγου του. Τὸ λαμπρὸν τοῦτο μνημεῖον τῆς μεγαλοδωρίας ιδιωτεύοντος ἀτόμου ἀνηγέρθη τὴν δευτέραν ἀπὸ Χρ. ἑκατονταετηρίδα, καὶ ἦτο τὸ περικαλλέστατον τῶν ἐν Ἑλλάδι οἰκοδομῶν τοῦ εἶδους τούτου.

Τὸ σπήλαιον τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Πανός, μετὰ τῆς μικρᾶς πηγῆς, περιγραφόμενον ὑπὸ τοῦ Πανσανίου (Α. 28) ὡς ἐγγὺς τῶν Προπυλαίων, εὐρίσκεται εἰς τὴν βορειοδυτικὴν γωνίαν τῆς Ἀκροπόλεως, καὶ πλησίον τινῶν βαθμίδων, αἵτινες ἤγον εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἐκ τοῦ βορείου μέρους τῶν Ἀθηνῶν.

Εἰς τὴν δυτικὴν ἐσχατιὰν τῆς Ἀκροπόλεως, ὁπόθεν μόνον εἶναι προσιτὴ, ᾠκοδομήθησαν ἐπὶ Περικλέους τὰ Προπύλαια, ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Μνησιχλέους, ἐν διαστήματι μιᾶς πενταετηρίδος, 437—432 πρ. Χρ. Τὸ κύριον μέρος τοῦ οἰκοδομήματος εἶναι μεγάλη αἶθουσα ἐξάστυλος ἀμφιπρόστυλος,* Δωρίου κατασκευῆς, ἔχουσα ἐντὸς ἐξ ἰωνικῶν κίονας εἰς δύο σειρὰς, οἵτινες ἀνέχουσι τὰς λιθίνας δοκοὺς (24 ποδῶν) τῆς θαυμαστῆς καὶ μὲ πολλὰς γραπτὰς ποικιλίας ἐστολισμένης ὁροφῆς. Ἡ αἶθουσα αὕτη, ἐν ᾗ ἀνέκειντο διάφορα ἀναθήματα καὶ ἀγάλματα, ἄγει ἐπὶ μεσότοιχον πεντάπυλον, μεθ' ὃ ἡ δευτέρα ἐξάστυλος πρόστασις. Ἐκτέρωθεν τῆς εἰσόδου εἶναι προβεβλημένοι δύο πτέρυγες, καθὼς τὰ πτερὰ ἢ οἱ πυλῶνες τῶν κατ' Αἴγυπτον ναῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρὸς βορρᾶν ἦτο μὲ ζωγραφίας κεκοσμημένη, ἐν δὲ τῇ νοτίῳ διέτρισον οἱ πυλωροὶ ἢ οἱ ἀκροφύλακες. Τὸ περικαλλές τοῦτο κτίσμα ὑπέφερε μεγίστην βλάβην, ἀφοῦ αἱ Ἀθῆναι ὑπέπεσον εἰς τὴν Τουρκικὴν ἀρχήν. Μέγα μέρος τῆς τῶν Προπυλαίων ἀνατολικῆς πλευρᾶς κατέστράφη, περὶ τὸ 1656, δι' ἐκρήξεως πυρίτιδος, ἥτις συνέβη κατὰ τὸ μέρος τὸ μεταξὺ τοῦ πενταπύλου μέσοτοιχου καὶ τοῦ δυτικοῦ μετώπου. Ὁ Σπὸν περιγράφει τὸ δυτικὸν μέτωπον, μετὰ τοῦ ἀετώματος καὶ τῶν ἰωνικῶν κίωνων τῆς αἰθούσης, ὡς ὑπάρχον ἐν ἔτει 1676.

* Πρόστυλος οἰκοδομὴ λέγεται ἡ ἔχουσα κίονας μόνον κατὰ μέτωπον ἀμφιπρόστυλος, ἢ ἔχουσα κίονας εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἄκρας· περίπτερος, ἢ ἔχουσα κίονας καὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἄκρας καὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς πλευράς. Τὸ κύριον μέρος τῶν Προπυλαίων, λόγῳ χάριν, εἶναι μεγάλη αἶθουσα ἐξάστυλος ἀμφιπρόστυλος· τουτέστιν, ἔχει ἐξ κίωνων εἰς τὸ ἐν ἄκρον, καὶ ἐξ εἰς τὸ ἄλλο. Ὁ Παρθενὼν καλεῖται ναὸς περίπτερος· διότι ἔχει κίονας καθ' ἑκάστην, καὶ τὰ τέσσαρα μέρη, καὶ ὀκτάστυλος, διότι ἔχει ὀκτὼ κίονας καθ' ἑκάστον ἄκρον αὐτοῦ.

ἀλλὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ δυτικοῦ μετώπου λείπει νῦν ἐξ ὀλοκλήρου.

Ὁ Παρθενὼν ἀνηγέρθη ἐπὶ Περικλέους 438 π. Χρ. Οἱ ἀρχιτέκτονες ἦσαν Καλλικράτης καὶ Ἰκτίνος, ἐπιστάτης δὲ τῶν ἔργων καὶ τῶν γλυφῶν ἐκτελεστῆς ὁ Φειδίας. Ὁ ναὸς οὗτος ἐκρίθη πάντοτε τὸ μάλιστα ἐπεξεργασμένον παράδειγμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Δωρίου κόσμου, καὶ ἐν τῶν ἀρίστων μνημείων τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ μεγαλοπρέπεια ὅμως αὐτοῦ δὲν προήρχετο διόλου ἀπὸ τὰς ἐκτάκτους διαστάσεις του, ἐπεὶ κατὰ τὸ μέγεθος ὑπερβαίνουσιν αὐτὸν πολλὰ ἄλλαι οἰκοδομαί, νεώτεραι καὶ ἀρχαίαι· τὸ ἔσχατον μῆκος αὐτοῦ εἶναι μόνον 227 ποδῶν, τὸ πλάτος 101, τὸ δὲ ὕψος 66· τὸ ἐνδότερον τοῦ σηκοῦ εἶναι μόνον 145½ ποδῶν τὸ μῆκος, καὶ 63½ ποδῶν τὸ πλάτος. Τεχνικῶς περιγραφόμενος ὁ ναὸς οὗτος λέγεται περίπτερος ὀκτάστυλος, τουτέστιν εἶχε κίονας κατὰ τὰς πλευράς καὶ κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἄκρας, δηλ. ὀκτὼ ὑπὸ ἑκάστον ἀέτωμα, καὶ 15 καθ' ἑκάστην πλευράν, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐν ταῖς γωνίαις τεσσάρων ὅλους ὁμοῦ 46. Ἐκτὸς τῶν ἐξωτέρων τούτων κίωνων, ἦτο καὶ σειρά ἐνδοτέρων κίωνων, ἐξ καθ' ἑκάστον μέτωπον τοῦ σηκοῦ. Ὁ σηκὸς ἐχωρίζετο εἰς δύο οἰκήματα, τὸν ὀπισθόδομον πρὸς δυσμὰς, ἐν ᾧ τέσσαρες κίονες, καὶ τὸν πρόναον (τὸ κυρίως ἑκατόμπεδον) πρὸς ἀνατολὰς, ἐν ᾧ ἴστατο τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τῆς θεᾶς. Ὁ πρόναος ἦτον ὑπαίθριος, περιεκυκλοῦτο δὲ κατὰ τὰ τρία πλευρὰ ὑπὸ κίωνων, 16 τὸν ἀριθμὸν. Ἀλλὰ τὸ μέρος τοῦτο τῆς οἰκοδομῆς ἐκλονήθη τοσοῦτον δι' ἐκρήξεως ἐν ἔτει 1687, (διότι οἱ Τούρκοι μετεχειρίζοντο αὐτὸ ὡς ἀποθήκην πυρίτιδος, καθ' ὃν καιρὸν οἱ Βενετοὶ ἐπολιόρκησαν τὰς Ἀθῆνας), ὥστε τὸ πρῶτον σχέδιον αὐτοῦ γνωρίζεται νῦν μόνον ἐξ εἰκασίας· ἐκτὸς δὲ τούτου, τὸ ἐνδότερον τοῦ ναοῦ εἶχε βλαφθῇ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, μετασχηματισθὲν πρῶτον μὲν εἰς Χριστιανικὴν ἐκκλησίαν, ἔπειτα δὲ εἰς Τουρκικὴν τέμενος. Καὶ εἰς τὴν παρούσαν ὅμως κατάστασιν, κατεσπαράγμενος καὶ ἡρειπωμένος, θαυμάζεται ὑπὸ πάντων τῶν περιηγητῶν καὶ τεχνιτῶν ὅσοι ἐθεώρησαν αὐτόν· τινὲς μάλιστα ἐλάλησαν περὶ αὐτοῦ μὲ ὄρους ἐνθουσιασμοῦ, οἵτινες φαίνονται ὑπερβολικοί. Λέγουσιν ὅτι καὶ ὅσον μέρος ἐξ αὐτοῦ διεσώθη ὑπερβαίνει παραπολὺ τὴν ἐκ περιγραφῶν ἢ ἐχνογραφιῶν λαμβανομένην ἰδέαν, καὶ ὅτι φαίνεται πολὺ μεγαλύτερος παρ' ὅσον πραγματικῶς εἶναι. Τῶντι, ὁποῖος τὴν ἀρχὴν κατεσκευάσθη, ἦτον ἀναντιρρόπως ἐξαισιώτατος, κάμνων δυσεξάλειπτον ἐντύπωσιν εἰς τὸν θεατὴν. Τὸ

οικοδόμημα, καθ' ἑαυτὸ, ἄνευ τῶν πλεονεκτημάτων τῆς τοποθεσίας, τοῦ κλίματος, κτλ., διεκρίνετο ὑπὸ τῆς καλλονῆς τῶν μαρμάρων, τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ σχεδίου, καὶ τοῦ ἐντελοῦς τῆς κατεργασίας· ταῦτα δὲ τὰ ἀρχιτεκτονικὰ προτερήματα συνώδεον αἱ ὑπερφυεῖς γλυφαί, αἱ τόσον ἀφθόνως ἐπιδεικνύμεναι εἰς τὰ αἰτώματα, τὰς μετόπας, καὶ τὴν ζωφόρον, τὴν κατὰ τὸ ἐξώτερον τοῦ σηκοῦ, καὶ προσέτι οἱ ζωγραφικοὶ στολισμοί, καὶ τὰ ὀρειχάλκινα κοσμήματα. Τὸ πλεῖστον μέρος τῶν γλυφῶν τῆς οἰκοδομῆς ἀφῆρσεν ὁ Ἀγγλὸς Λόρδος Ἐλγίνος, μετὰξὺ τοῦ 1801 καὶ 1812, πρὸς τοὺς ὧν τότε παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ αὐλῇ· κατηγορήθη δὲ τὰ μέγιστα διὰ τοῦτο, ἀλλὰ τὴν σήμερον δικαιόνηται ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι τὰ λείψανα ταῦτα τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης ἐκινδύνουν νὰ καταστραφῶσιν ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τῶν κρατούντων. Τὰ Μάρμαρα ταῦτα τοῦ Ἐλγίνου, ὡς ὀνομάζονται, ἠγόρασεν ἐν ἔτει 1816 ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις, διὰ ψηφίσματος τῆς Βουλῆς, ἀντὶ 35,000 Λιτρῶν Στερλινῶν· εὐρίσκονται δὲ νῦν ἀποτεθειμένα ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ, εἰς δωμάτιον ἐξεπίτηδες οἰκοδομηθέν. Τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τῆς θεᾶς, ἱστάμενον, ὡς προείπομεν, εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ σηκοῦ, τὸν πρόναον, ἦτο 39 πόδας ὑψηλόν, ἔργον δὲ τοῦ Φειδίου. Ὁ ἐπ' αὐτοῦ χρυσοῦς συνεποσοῦτο κατὰ μὲν τὸν Θουκυδίδην εἰς 40 τάλαντα, κατὰ δὲ τὸν Φιλόχορον εἰς 44 τάλαντα, ἢ περίπου 120,000 λιτρῶν στερλινῶν· ἀφῆρέθη ὅμως ὑπὸ τοῦ Λαχάρους περὶ τὰ 130 ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περικλέους.

Ἐκ τῶν ἄλλων ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως λειψάνων ἀξιολογώτερον εἶναι τὸ Ἐρέχθειον, συγκείμενον ἐκ διαφόρων μερῶν, προφανέστατα δὲ διάσωζον Ἰγνη Αἰγυπτιακῆς ἐπιρροῆς. Τὴν ἀρχὴν ἦτον ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως, ὅστις κατὰ τὴν Αἰγυπτιακὴν τριαδολογίαν ἐνομιζέτο υἱὸς Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς, καὶ διὰ τοῦτο ἐνταυτῷ ἦτον ἀφιερωμένον εἰς τὴν Ἀθηνᾶν. Περιεῖχε δὲ, καθὼς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἀνάκτορα, καὶ τοὺς τάφους τοῦ Κέκροπος καὶ τοῦ Ἐρεχθέως, μὲ τὴν ἱερὰν ἐλαίαν, τὴν θάλασσαν τὴν Ἐρεχθίδαν, καὶ πλείστους ἄλλους ἄλλων θεῶν βωμούς. Διὰ τοῦτο καὶ μετὰ τὸν ἐπὶ Ξέρξου ἐμπρησμόν διετηρήθη καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀνώμαλον καὶ Αἰγυπτιακὸν διάγραμμα τῆς κατασκευῆς. Εἶναι δὲ ναὸς διπλοῦς, συνιστάμενος ἐκ τοῦ κυρίως Ἐρεχθείου, καὶ τοῦ Πανδρόσιου ἢ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς, ἔχων καὶ ὑπόγειον οἶκον, καὶ τρεῖς προστάσεις ἢ στοὰς Ἰωνίου ἐργασίας. Ἐπὶ τοῦ πρὸς δυσμὰς τοῖχου εἶναι τέσσαρες ἡμικίονες, καὶ μετὰξὺ αὐτῶν τρεῖς φωταγωγοὶ

(θυρίδες). Ἐπὶ τῆς πρὸς μεσημβρίαν προστάσεως ἀντὶ κίωνων ἦσαν ἑξήκοι, τεχνικῶς λεγόμεναι Καρυάτιδες, ἑξ ὧν τὴν μὲν μετέφερον εἰς Ἀγγλίαν ὁ Λόρδος Ἐλγίνος· ἡ δὲ λείπει πρὸ πολλοῦ. Ἡ στοὰ, ἡ ἄγουσα εἰς τὸ Πανδρόσιον, ἦτο τετραστάυλος ψευδοδίπτερος· ἡ δὲ εἰς τὸ Ἐρέχθειον, ἐξάσταυλος. Ἡ κατεργασία ὅλου τοῦ οἰκοδομήματος εἶναι ἐντελεστάτη.

Ἐκτὸς τούτων καὶ ἄλλων μικροτέρων οἰκοδομῶν, αἵτινες ἐκόσμουσαν τὴν Ἀκρόπολιν, περιεῖχε καὶ πλείστα ἀγάλματα, ἀνδριάντας, καὶ ἄλλα τεχνουργήματα, τὰ μὲν κολοσσαίου μεγέθους, τὰ δὲ ἐξαίσιον ἔχοντα καλλονήν. Τὸ ὀρειχάλκινον κολοσσαῖον ἄγαλμα Ἀθηνᾶς τῆς Προμάχου, ἔργον τοῦ Φειδίου, ἦτον ὁρατὸν εἰς τοὺς ἀπὸ τὴν ἄκραν τοῦ Σουνίου προσπλέοντας εἰς τὰς Ἀθήνας· «ταύτης τῆς Ἀθηνᾶς,» λέγει ὁ Πausanias, «ἡ τοῦ δόρατος αἰχμή καὶ ὁ λόφος τοῦ κράνους ἀπὸ Σουνίου προσπλέουσιν ἐστὶν ἤδη σύνοπτα.»

Τὴν δυτικὴν ἐσχατιὰν τῆς Ἀκροπόλεως ὑπεράσπιζον τὰ Προπύλαια· τὸ δὲ λοιπὸν μέρος περιεκύκλου ὀχυρὸν τεῖχος, κατὰ μὲν τὴν βόρειον πλευρὰν καλούμενον Πελασγικόν, διότι ὠκοδομήθη ὑπὸ τῶν Πελασγῶν, κατὰ δὲ τὴν νότιον Κιμῶνιον, διότι ἐκτίσθη ἢ μετεκτίσθη καὶ ὠχυρώθη ὑπὸ τοῦ Κίμωνος. Πλησίον τοῦ τεῖχους τούτου, ὡς λέγει ὁ Πausanias, παριστάνοντο οἱ πόλεμοι τῶν γιγάντων, ἡ πρὸς τὰς Ἀμαζόνας μάχη τῶν Ἀθηναίων, ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη, καὶ ἡ ἐν Μυσίᾳ ἡττα τῶν Γαλατῶν ὑπὸ Ἀττάλου τοῦ πρώτου.

Ἀπὸ τὰς ἄλλας μεγάλας διαιρέσεις τῶν Ἀθηνῶν, αἵτινες φαίνονται ἱκανῶς ἐξηκριβωμένοι, ὡς ἀξιωτέρας μνήμης ἀναφέρομεν τὸν ἑνδότερον Κεραμεικόν, παρακείμενον εἰς τὸ Δίπυλον, ἐν τοῖς τεύχεσι τὴν Παλαιὰν Ἀγορὰν, εἰς τὸ περίξ τοῦ Ἀρείου Πάγου κοίλωμα· τὴν Νέαν Ἀγορὰν, κατὰ τὴν βόρειον πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως, ὁ πυλὼν τῆς ὁποίας, ὡς ἤδη παρετηρήσαμεν, καὶ τρεῖς ἐπιγραφαί, σώζονται ἀκόμη· καὶ αἱ Λύμαι, χαμηλὸν καὶ τὴν ἀρχὴν ἐλώδες μέρος τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου περιεῖχετο τὸ Λήναιον, ἡ ὁ ναὸς τοῦ Βάκχου. Τὸ ἐσχατὸν τοῦτο μέρος τῶν Ἀθηνῶν ἐλογίζετο πάντοτε ὑποδέεστορον κατὰ τὴν ὑγιεινότητα τοῦ πρὸς ἄρκτον τῆς Ἀκροπόλεως.

Αἱ ἀπὸ τοῦ 1833 γινόμεναι ἀνασκαφαὶ καὶ εἰς τὴν κάτω πόλιν καὶ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἤδη ἔφεραν εἰς φῶς κλάσματα τινὰ τῶν ἀρχαίων ἀριστουργημάτων· καὶ δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι, προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ τῶν νέων Ἀθηνῶν οἰκοδομουμένων, καὶ ταῦτα θέλουσιν αὐξήθῃ, καὶ προσδιορισθῇ τοποθεσίαι τινὲς μέχρι τοῦ νῦν ἀβέβαιαι.